

EKONOMISTA

CZASOPISMO POŚWIĘCONE NAUCE I POTRZEBOM ŻYCIA
ZAŁOŻONE W ROKU 1900

2017

5

Indeks 357030
ISSN 2299-6184
Cena 49,20 zł
(w tym 23% VAT)

W numerze

ANDRZEJ CIEŚLIK
JAN MICHAŁEK

Innovations and Export Performance of New EU Member States

ŁUKASZ AMBROZIAK

Pozycja konkurencyjna nowych państw członkowskich UE w handlu towarami zaawansowanymi technologicznie

JACEK PIETRUCHA
RAFAŁ ŻELAZNY

Interdependence of Innovations and Institutions: Consequences for GDP Growth

MAGDALENA OLCZYK

Koncepcja międzynarodowej konkurencyjności – analiza bibliometryczna

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW

1. Redakcja przyjmuje do oceny i publikacji niepublikowane wcześniej teksty o charakterze naukowym, poświęcone problematyce ekonomicznej.
2. Redakcja prosi o składanie tekstów w formie elektronicznej (dokument MS Word na CD, dyskiecie lub e-mailem) oraz 2 egzemplarzy wydruku komputerowego. Wydruk powinien być wykonany na papierze A4 z podwójnym odstępem między wierszami, zawierającymi nie więcej niż 60 znaków w wierszu oraz 30 wierszy na stronie, w objętości (łącznie z tabelami statystycznymi, rysunkami i literaturą) do 30 stron. Opracowania podzielone na części powinny zawierać śródtytuły.
3. Wraz z tekstem należy dostarczyć do Redakcji Oświadczenie Autora. Wzór oświadczenia dostępny jest na stronie www.ekonomista.info.pl
4. Do tekstu należy dołączyć streszczenie (200 słów) składające się z uzasadnienia podjętego tematu, opisu metody oraz uzyskanych wyników. Streszczenie powinno zawierać słowa kluczowe (w języku polskim, rosyjskim i angielskim).
5. Przypisy wyjaśniające tekst należy zamieszczać na dole strony, a dane bibliograficzne w tekście – przez podawanie nazwisk autorów i roku wydania dzieła, na końcu zdania w nawiasie. W bibliografii zamieszczonej na końcu tekstu (ułożonej w porządku alfabetycznym) należy podawać:
 - w odniesieniu do pozycji książkowych – nazwisko, imię (lub inicjały imion) autora, tytuł dzieła, wydawcę, miejsce i rok wydania;
 - w przypadku prac zbiorowych nazwisko redaktora naukowego podaje się po tytule dzieła;
 - w odniesieniu do artykułów z czasopism – nazwisko, imię (lub inicjały imion) autora, tytuł artykułu, nazwę czasopisma ujętą w cudzysłów, rok wydania i kolejny numer czasopisma;
 - w przypadku korzystania z internetu należy podać adres i datę dostępu;
 - powołując dane liczbowe należy podawać ich źródło pochodzenia (łącznie z numerem strony).
6. W przypadku gdy artykuł jest oparty na wynikach badań finansowanych w ramach programów badawczych, autorzy są proszeni o podanie źródła środków.
7. Rysunki proste, wektorowe, w czerni. Linie na wykresach i pola mogą być w szarościach – rysunki powinny być czytelne w tej postaci, bez kolorów i efektów specjalnych (np. cieni, faz, płynnych przejść, tekstur, szrafów, efektów przestrzennych). Format wektorowy PDF, EPS, ostatecznie osadzone wykresy z Excela.
8. Nazewnictwo plików – teksty: Autor_Tytuł.docx (np. Jan Kowalski_Gospodarka polska.docx); streszczenia do artykułów: Autor_Streszczenia.docx (np. Jan Kowalski_Streszczenia.docx); ewentualne dodatkowe pliki nazywamy w analogiczny sposób: (np. Jan Kowalski_rysunek01.pdf).
9. Warunkiem przyjęcia tekstu do oceny i dalszej pracy jest podanie przez autora pełnych danych adresowych wraz z numerem telefonicznym i adresem e-mail. Autorzy artykułów są również proszeni o podanie danych do notatki afiliacyjnej: tytuł naukowy oraz nazwa uczelni albo innej jednostki (tylko jedna jednostka). Dane afiliacyjne są zamieszczane w opublikowanych tekstach.
10. Opracowanie zakwalifikowane przez Komitet Redakcyjny do opublikowania na łamach „EKONOMISTY”, lecz przygotowane przez autora w sposób niezgodny z powyższymi wskazówkami, będzie odesłane z prośbą o dostosowanie jego formy do wymagań Redakcji.
11. Materiały zamieszczone w „EKONOMIŚCIE” są chronione prawem autorskim. Przedruk tekstu może nastąpić tylko za zgodą Redakcji.
12. Redakcja nie zwraca tekstów i nie wypłaca honorariów autorskich.

EKONOMISTA

CZASOPISMO

POŚWIĘCONE NAUCE I POTRZEBOM ŻYCIA
ZAŁOŻONE W ROKU 1900

2017

5

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK EKONOMICZNYCH

POLSKIE TOWARZYSTWO
EKONOMICZNE

WYDAWNICTWO
KEY TEXT

WARSZAWA

WYDAWCY

© Copyright by POLSKA AKADEMIA NAUK KOMITET NAUK EKONOMICZNYCH

© Copyright by POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE

© Copyright by WYDAWNICTWO KEY TEXT

RADA PROGRAMOWA

*Marek Belka, Adam Budnikowski, Krzysztof Jajuga, Wacław Jarmołowicz,
Mieczysław Kabaj, Eugeniusz Kwiatkowski, Aleksander Łukaszewicz,
Wojciech Maciejewski, Jerzy Osiatyński, Stanisław Owsiak, Emil Panek,
Piotr Pysz, Antoni Rajkiewicz, Andrzej Sławiński, Jan Toporowski, Andrzej Wernik,
Jerzy Wilkin (przewodniczący Rady), Michał G. Woźniak*

KOMITET REDAKCYJNY

*Marek Bednarski, Andrzej Czyżewski, Bogusław Fiedor, Marian Gorynia,
Brunon Górecki, Ryszard Kokoszczyński, Joanna Kotowicz-Jawor, Barbara Liberska,
Adam Lipowski (zastępca redaktora naczelnego), Zbigniew Matkowski (sekretarz redakcji),
Elżbieta Mączyńska, Adam Noga, Marek Ratajczak, Eugeniusz Rychlewski,
Zdzisław Sadowski (redaktor naczelny), Tadeusz Smuga, Jan Solarz, Andrzej Wojtyna*

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dodatkowe środki finansowe zostały pozyskane przez Komitet Redakcyjny
od sponsorujących uczelni, którym tą drogą składamy podziękowanie:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
Uniwersytet Warszawski

Pierwotną wersją czasopisma jest wersja drukowana

Polecamy wersje elektroniczne „Ekonomisty” (e-ISSN: 2299-6184)
na stronie internetowej

www.ekonomista.info.pl

Adres Redakcji: 00-042 Warszawa, ul. Nowy Świat 49, tel. 22 55 15 416 oraz 417
<http://www.ekonomista.info.pl>, redakcja@ekonomista.info.pl

Realizacja wydawnicza

Wydawnictwo Key Text sp. z o.o., 01-142 Warszawa, ul. Sokołowska 9/410
tel. 22 632 11 36, tel. kom. 665 108 002

www.keytext.com.pl, wydawnictwo@keytext.com.pl

Nakład 310 egz., ark. wyd. 11

Spis treści

Artykuły

Andrzej CIEŚLIK, Jan MICHAŁEK: Innovations and Export Performance of New EU Member States	489
Łukasz AMBROZIAK: Pozycja konkurencyjna nowych państw członkowskich UE w handlu towarami zaawansowanymi technologicznie	506
Jacek PIETRUCHA, Rafał ŻELAZNY: Interdependence of Innovations and Institutions: Consequences for GDP Growth	527
Magdalena OLCZYK: Koncepcja międzynarodowej konkurencyjności – analiza bibliometryczna	544

Miscellanea

Marzenna Anna WERESA: The Role of Scientific Advice in Innovation Policy Making	569
Małgorzata NIKLEWICZ - PIJACZYŃSKA: Znaczenie systemu patentowego dla konwergencji technologicznej i stymulowania aktywności wynalazczej	582

Konferencje i seminaria

Roman WOSIEK: Konferencja naukowa: „Innowacyjność i konkurencyjność międzynarodowa. Nowe wyzwania dla przedsiębiorstw i państwa” (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, 17 października 2016 r.)	601
--	-----

Recenzje i omówienia

<i>Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu</i> , red. M. Dzikowska, M. Gorynia, B. Jankowska (rec. Krzysztof Wach)	608
---	-----

*

Każdy artykuł zawiera streszczenie w języku polskim, angielskim i rosyjskim.

Angielskojęzyczne streszczenia artykułów zamieszczanych w „Ekonomiście” są rejestrowane w serwisie „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities”: <http://cejsh.icm.edu.pl>

Czasopismu „Ekonomista” przyznano 14 punktów za publikację (komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 czerwca 2016 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych, na podstawie § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym).

Contents

Articles

Andrzej CIEŚLIK, Jan MICHAŁEK: Innovations and Export Performance of New EU Member States	489
Łukasz AMBROZIAK: The Competitive Position of New Member States of European Union in the Trade in Technologically Advanced Goods	506
Jacek PIETRUCHA, Rafał ŻELAZNY: Interdependence of Innovations and Institutions: Consequences for GDP Growth	527
Magdalena OLCZYK: The Concept of International Competitiveness: A Bibliometric Approach	544

Miscellanea

Marzenna Anna WRESSA: The Role of Scientific Advice in Innovation Policy Making.	569
Małgorzata NIKLEWICZ - PIJACZYŃSKA: The Importance of the Patent System for Technological Convergence and Stimulating the Inventive Activity	582

Conferences and Seminars

Roman WOSIEK: Scientific Conference on “Innovativeness and International Competitiveness. New Challenges for Enterprises and for the State” (Warsaw School of Economics, October 17, 2016)	601
--	-----

Book Reviews

M. Dzikowska, M. Gorynia, B. Jankowska (eds.), <i>Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu i po jego wystąpieniu (International Competitiveness of Polish Enterprises in the Period of Global Crisis and Afterwards)</i> (rev. Krzysztof Wach)	608
--	-----

*

Each article is followed by a summary in Polish, English and Russian.

Abstracts of „*Ekonomista*” are reproduced in the „*The Central European Journal of Social Sciences and Humanities*”: <http://cejsh.icm.edu.pl>

Magazine „*Economist*” awarded 14 points for publications (Communication from the Ministry of Science and Higher Education of 3 June 2016, pursuant to § 14 para. 2 Regulation of the Minister of Science and Higher Education of 13 July 2012 on the criteria and procedure for granting the category of scientific research institutes).

Содержание

Статьи

Анджей Ц Е С Ь Л И К, Ян М И Х А Л Е К: Инновации и экспорт стран – новых членов Евросоюза	489
Лукаш А М Б Р О З Я К: Конкурентная позиция новых стран – членов ЕС в торговле высокотехнологичными товарами	506
Яцек П Е Т Р У Х А, Рафал Ж Е Л Я З Н Ы: Взаимозависимость между инновациями и институтами и их влияние на экономический рост	527
Магдалена О Л Ь Ч И К: Концепция международной конкурентоспособности – библиометрический анализ.	544

Разное

Маженна Анна В Е Р Е С А: Роль научного консультирования в формировании политики в области инноваций.	569
Малгожата Н И К Л Е В И Ч - П И Я Ч И Н Ь С К А: Значение патентной системы для технологической конвергенции и стимулирования активности в области изобретений	582

Конференции и семинары

Роман В О С Е К: Научная конференция: «Инновации и международная конкурентоспособность. Новые вызовы для предприятий и государства» (Главная торговая школа в Варшаве, 17 октября 2016 г.).	601
--	-----

Рецензии и обзоры

<i>Международная конкурентоспособность польских предприятий в период глобального кризиса и после него</i> , ред. М. Дзиковска, М. Горыня, Б. Янковска (рец. Кшиштоф Вах)	608
--	-----

*

Каждая статья сопровождается резюме на польском, английском и русском языках.

Содержание и резюме статей, помещаемых в „Экономисте”, а также в „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities”: <http://cejsh.icm.edu.pl>

Журнал „Ekonomista” получил 14 пунктов за публикации (сообщение Министра науки и высшего образования от 3 июня 2016 г. на основании § 14 абз. 2 Распоряжения Министра науки и высшего образования от 13 июля 2012 г. по вопросам критериев и процедуры присуждения научной категории научным единицам).

ANDRZEJ CIEŚLIK*, JAN MICHAŁEK**

Innovations and Export Performance of New EU Member States¹

Introduction

Innovation is a crucial element of the modernization and development of the Central European countries and their convergence with the old EU-15 member states. The measures of innovative activity of companies can include spending on R&D as well as its effects, such as patents and share of new products in total sales. One of the key elements of innovation activity, which was already analyzed in the context of firm export performance in the old EU-15 member states, is research and development (R&D) activity. This activity is described as the process of systematic creative work that combines both basic and applied research aimed at extending the company's knowledge resources and their practical application. As a result R&D activity may lead to product and process innovations as well as the creation of intellectual property right related to patents and trademarks. Previous studies have studied mainly companies in developed countries, such as Germany or the United Kingdom, with a high level of innovation activity. These studies have mainly focused on product and process innovation while other forms of innovation received relatively little attention.

The main objective of this paper is to analyze the relationship between innovation of EU Central European firms and their export competitiveness. In particular, we empirically validate the main hypothesis concerning the positive relationship between innovation activities and exporting. In contrast to previous studies that use R&D spending as a measure of innovation we rather focus on

* Prof. dr hab. Andrzej Cieřlik, Professor of Economics, Faculty of Economic Sciences, University of Warsaw; e-mail: cieslik@wne.uw.edu.pl

** Prof. dr hab. Jan Michałek, Professor of Economics, Faculty of Economic Sciences, University of Warsaw; e-mail: michalek@wne.uw.edu.pl

¹ The article came into being within the project no. 2015/17/B/HS4/01077 entitled "Innovation activity and export competitiveness in the new EU member countries" financed by the National Science Center (NCN).

innovation outcomes. Our detailed hypotheses postulate the existence of positive relationships between firm export performance and four different types of innovation activities: product, process, marketing and managerial innovations. We seek to determine which of the aforementioned types of innovation activity is of the greatest importance for exporting and whether it depends on firm size, the level of internationalization, the use of human capital and its sector of activity. Our study is based on the firm-level data for the period 2011–2014.

The results of our study can help in proposing a set of policy conclusions that can apply to Central European firms. The firms from those countries are lagging behind in terms of innovation activities and their presence in foreign markets is still limited compared to the firms from the old EU-15. This is particularly important in the light of changes in the allocation of the EU funds in the current Financial Perspective, i.e. increasing expenditure for innovative firms, aimed at increasing their presence in the global markets.

The structure of this paper is as follows. In Section 1 we provide the literature review of previous empirical studies on the innovation-exports nexus. In Section 2 we describe the analytical framework. In Section 3 we describe the dataset. In Section 4 we present our empirical results. The last section summarizes and concludes.

1. Literature review

There is an extensive theoretical literature on the determinants of innovation and their consequences for productivity and exporting. In particular, a key hypothesis in this literature is that innovation is a driver of productivity improvement that in turn could stimulate exports. For example, Atkeson and Burstein (2007) and Constantini and Melitz (2008) have analyzed dynamic industry models to investigate linkages between firm-level productivity and the choices of both to export and to invest in R&D or adopt new technology. In these models, productivity distinguishes heterogeneous firms, and its evolution is endogenous and affected by innovation decisions at the firm level apart from a stochastic component.

There is also an extensive empirical literature that points to a positive impact of innovation as such on exports at the firm- or plant-level. This literature has identified two main types of innovation: product innovation and process innovation. Product innovation is a key factor for successful market entry in models of creative destruction and Schumpeterian growth while process innovation reduces costs of production and improves firm's market position. Both modes of innovation are expected to raise firm's productivity and propensity to export. The empirical evidence on the impact of other forms of innovations such as marketing and managerial innovations is scarce.

The majority of the existing studies rely on R&D expenditures as an indirect measure of innovations (Hirsch and Bijaoui 1985; Kumar and Siddharthan 1994; Braunerhjelm 1996; Basile 2001). Early empirical studies (e.g., Hirsch and Bijaoui 1985, and Schlegelmilch and Crook 1988) that looked into the effects of

INNOWACJE A EKSPORT NOWYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie

Artykuć analizuje zależnořć pomiędy rżnymi formami innowacji a eksportem krajów Europy Środkowo-Wschodniej należących do Unii Europejskiej. Analiza nawiązuje do modelu handlu międzynarodowego, który podkreśla znaczenie wydajności dla przedsiębiorstw wchodzących na rynki eksportowe. Autorzy traktują innowacje jako kluczowy czynnik określający poziom wydajności w przedsiębiorstwach i jej wzrost. Miernikami aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw mogą być wydatki na badania i rozwój (B+R) oraz ich efekty, obejmujące rżne formy innowacji: produktowych, procesowych (technologicznych), marketingowych, organizacyjnych i menedżerskich. Autorzy próbują określić znaczenie tych czterech form innowacji dla działalności eksportowej przedsiębiorstw. Analiza empiryczna opiera się na modelach probitowych, zastosowanych do zbioru danych mikroekonomicznych BEEPS V obejmującego okres 2011–2014. Wstępne wyniki wskazują, że prawdopodobieństwo podjęcia działalności eksportowej przez firmę zależy od innowacji produktowych, natomiast innowacje marketingowe i menedżerskie nie wydają się mieć istotnego wpływu. Następnie autorzy badają wpływ innowacji na działalność eksportową przedsiębiorstw z uwzględnieniem zmiennych kontrolnych, takich jak: wydajność pracy, wielkość przedsiębiorstwa, udział pracowników produkcyjnych z wykształceniem wyższym, udział kapitału zagranicznego i wykorzystanie licencji zagranicznych.

Słowa kluczowe: działalność eksportowa, innowacje, przedsiębiorstwa, Europa Środkowo-Wschodnia

JEL: F14, O32, P33

INNOVATIONS AND EXPORT PERFORMANCE OF NEW EU MEMBER STATES

Summary

The paper analyzes the relationship between different forms of innovations and export performance of firms located in Central Eastern European countries, the new member states (NMS) of the European Union (EU). The analytical framework refers to the new trade theory literature based on the model that stresses the importance of firm productivity in entering the export markets. The authors treat innovations as a key factor that determines firm's productivity. The measures of innovative activity of companies can include both spending on R&D as well as its effects, such as different forms of innovation: product, process, marketing, organizational and managerial. The authors try to assess the significance of these four forms of innovations for exports. The empirical analysis is based on the probit models, applied to the BEEPS V firm level data set covering the period 2011–2014. The preliminary results indicate that the probability of exporting is positively related to both product and process innovations, while the marketing and managerial innovations do not seem to affect export performance of firms. Next, the authors analyze the importance of innovations controlling for labor productivity, firm size, the share of university graduates in productive employment, foreign capital participation, and the use of foreign licenses.

Key words: export activity, innovations, firm heterogeneity, Central Eastern Europe

JEL: F14, O32, P33

ИННОВАЦИИ И ЭКСПОРТ СТРАН – НОВЫХ ЧЛЕНОВ ЕВРОСОЮЗА

Резюме

В статье проводится анализ зависимости между разными формами инноваций и экспортом стран Центрально-Восточной Европы – членов Евросоюза. Авторы используют модель международной торговли, в которой подчеркивается значение эффективности производства предприятий, выходящих на экспортные рынки. Инновации рассматриваются в качестве ключевого фактора, определяющего уровень производительности на предприятиях и ее рост. Мерилами инновационной активности предприятий могут быть расходы на исследования и разработки (ИР) и их эффекты, охватывающие разные формы инноваций: касающихся продуктов, процессов (технологии), маркетинга, организации и менеджмента. Авторы пытаются определить значение этих четырех форм инноваций для экспортной деятельности предприятий. Эмпирический анализ опирается на пробит-моделях, примененных для сбора микроэкономических данных BEEPS V за период с 2011 по 2014 гг. Предварительные результаты показывают, что вероятность начала экспортной деятельности зависит от инноваций, касающихся продукта, в то время как инновации, касающиеся маркетинга и менеджмента, не имеют, пожалуй, существенно-го значения. Затем авторы исследуют влияние инноваций на экспортную деятельность предприятий с учетом контрольных переменных, таких как: производительность труда, размер предприятия, доля работников с высшим образованием, доля зарубежного капитала и использование иностранных лицензий.

Ключевые слова: деятельность в области экспорта, инновации, предприятия, Центрально-Восточная Европа

JEL: F14, O32, P33

Pozycja konkurencyjna nowych państw członkowskich UE w handlu towarami zaawansowanymi technologicznie¹

Wprowadzenie

Innowacje są jednym z istotnych czynników wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw. Specyfika innowacji sprawia, że nie istnieje jeden uniwersalny wskaźnik służący do ich pomiaru na poziomie makroekonomicznym. W praktyce stosowanych jest wiele mierników, które mają określić poziom innowacyjności towarów. Jednym z nich jest wskaźnik intensywności technologicznej, rozumiany jako stosunek wielkości nakładów poniesionych na badania i rozwój (B+R) do wartości produkcji (lub wytworzonej wartości dodanej) ogółem (OECD 2011). Na jego podstawie wyodrębnia się następujące kategorie produktów i branż: a) branże wysokiej techniki (*high-technology industry*), b) branże średniowysokiej techniki (*medium-high-technology industry*), c) branże średnioniskiej techniki (*medium-low-technology industry*) oraz d) branże niskiej techniki (*low-technology industry*). Za wskaźnik innowacyjności gospodarki może zatem posłużyć wskaźnik udziału produktów wysokiej (i niekiedy średniowysokiej) techniki w eksporcie oraz saldo wymiany z zagranicą w handlu tymi produktami, a także wskaźniki pozycji konkurencyjnej oparte na strumieniach handlu.

W literaturze pozycja konkurencyjna jest definiowana na wiele sposobów. Na przykład według J. Misali (2011, s. 80) przez pojęcie pozycji konkurencyjnej rozumie się „stan i zmiany udziałów danego kraju w szeroko rozumianych obrotach międzynarodowych, tj. w handlu międzynarodowym towarami i usługami oraz w międzynarodowych przepływach czynników wytwórczych, a także ewolucję struktury tych obrotów z odpowiednimi przemianami jakościowymi włącznie”.

* Dr Łukasz Ambroziak – Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej-Państwowy Instytut Badawczy oraz Instytut Badań Rynku, Konsumpcji i Koniunktury; e-mail: la28204@sgh.waw.pl

¹ Artykuł powstał w ramach projektu realizowanego w Szkole Głównej Handlowej nt. „Wartość dodana w handlu zagranicznym nowych państw członkowskich UE oraz ich pozycja w globalnych łańcuchach wartości – analiza z wykorzystaniem światowych tablic przepływów międzygałęziowych”, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji nr DEC-2014/13/D/HS4/01426.

M. Gorynia (2009, s. 54) proponuje zaś wyróżnienie oprócz konkurencyjności *ex post* także konkurencyjności *ex ante*. Pierwsza z nich odnosi się do obecnej pozycji konkurencyjnej, czyli osiągniętej, zdobytej w procesie konkurowania. Druga zaś jest przyszłą pozycją konkurencyjną, możliwą do zrealizowania i określoną przez zdolność obiektu do konkurowania w przyszłości, czyli jego potencjał konkurencyjności. W niniejszym artykule pozycję konkurencyjną rozumie się w kategoriach *ex post*, jako miarę osiągniętej przewagi konkurencyjnej, a więc wynik konkurowania. Choć istnieje wiele wskaźników pozycji konkurencyjnej², do najczęściej stosowanych należą: wskaźnik pokrycia importu eksportem (*trade coverage* – TC) oraz wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych B. Balassy (*revealed comparative advantages* – RCA).

Wskaźniki oparte na strumieniach handlu, podobnie jak wiele innych wskaźników, nie są wolne od pewnych ograniczeń. Za najważniejsze z nich uważa się posługiwanie się tradycyjną statystyką handlową, która dostarcza jedynie informacji o wartości brutto eksportu, niezależnie od tego, jaka część tego eksportu (wartość dodana³) została wytworzona lokalnie (Wancio 2013a). Produkty wysokiej i średniowysokiej techniki są wytwarzane w gałęziach przemysłu, które cechuje wysoki stopień umiędzynarodowienia procesów produkcji poprzez napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich. W rezultacie udział krajowej wartości dodanej w eksporcie tych towarów jest niższy niż przeciętnie w gospodarce. Na saldo wymiany produktami zaawansowanymi technologicznie istotny wpływ będzie miała zatem wartość dodana wytworzona za granicą, a tworząca eksport danego kraju. Tym samym produkty wysokiej i średniowysokiej techniki nie muszą odzwierciedlać poziomu rozwoju techniki w danym kraju (Wancio 2013b). Rozwiązaniem pozwalającym przezwyciężyć ograniczenia tradycyjnych statystyk handlowych jest posługiwanie się statystykami handlowymi uwzględniającymi miejsce tworzenia wartości dodanej zawartej w eksportowanych towarach. Możliwości takie stwarzają udostępnione w latach 2012–2013 dwie bazy danych, zawierające światowe tablice przepływów międzygałęziowych bądź obliczone na tej podstawie wskaźniki: baza WIOD (*World Input-Output Database*) oraz TiVA (*Trade in Value Added*)⁴.

Celem artykułu jest ocena pozycji konkurencyjnej dziesięciu nowych państw członkowskich UE (Bułgarii, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Słowenii i Węgier, dalej oznaczanych także jako NPC) w ich handlu produktami wysokiej i średniowysokiej techniki w latach 1995–2011. Za okres analizy przyjęto lata, dla których dostępne są dane w bazie *World Input-Output Database*

² Szerzej na temat wskaźników patrz: Misala (2005).

³ Wartość dodaną oblicza się jako różnicę między produkcją globalną i zużyciem pośrednim (strona produkcji) lub jako sumę kosztów związanych z zatrudnieniem, amortyzacji środków trwałych, nadwyżki operacyjnej brutto/dochodu mieszanego brutto oraz pozostałych podatków pomniejszonych o dotacje związane z produkcją (strona dochodowa).

⁴ Baza TiVA zawiera zbiór gotowych wskaźników obliczonych na podstawie międzynarodowych tablic przepływów międzygałęziowych. W bazie WIOD znajdują się zaś „surowe” dane, na podstawie których liczy się samodzielnie odpowiednie wskaźniki. Zbiór obliczonych wskaźników jest jednak większy niż w przypadku TiVA.

POZYCJA KONKURENCYJNA NOWYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UE W HANDLU TOWARAMI ZAAWANSOWANYMI TECHNOLOGICZNIE

Streszczenie

Celem artykułu jest ocena pozycji konkurencyjnej dziesięciu nowych państw członkowskich UE z obszaru Europy Środkowo-Wschodniej w handlu produktami wysokiej i średniowysokiej techniki w latach 1995–2011. Pozycja konkurencyjna w handlu tymi produktami jest uznawana za jeden ze wskaźników innowacyjności gospodarki. Oceny tej pozycji dokonano z wykorzystaniem takich mierników, jak: udział produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w eksporcie, saldo obrotów handlowych tymi produktami, wskaźnik pokrycia importu eksportem oraz wskaźnik ujawnionych przewag komparatywnych. Wymienione wskaźniki obliczono na podstawie statystyk handlowych w kategoriach wartości dodanej, a dla porównania także na podstawie tradycyjnych statystyk. Źródłem danych była baza World Input-Output Database (WIOD), zawierająca światowe tablice przepływów międzygałęziowych dla badanego okresu. Przeprowadzone badanie wykazało, iż analizowane kraje wyraźnie różniły się pod względem poziomu konkurencyjności w handlu produktami wysokiej i średniowysokiej techniki, a tym samym innowacyjności gospodarek. W latach 1995–2011 pozycja konkurencyjna wszystkich krajów tej grupy umocniła się. Jednakże tylko czterem krajom, tj. Węgrom, Czechom, Słowacji i Słowenii, udało się osiągnąć przewagi konkurencyjne w handlu produktami wysokiej i średniowysokiej techniki. Słabo w tym zestawieniu wypadła zaś Polska.

Słowa kluczowe: pozycja konkurencyjna, nowe państwa członkowskie UE, produkty wysokiej i średniowysokiej techniki

JEL: F14, F15, O30

THE COMPETITIVE POSITION OF NEW MEMBER STATES OF EUROPEAN UNION IN THE TRADE IN TECHNOLOGICALLY ADVANCED GOODS

Summary

The aim of the paper was to assess the competitive position of ten new EU member states of Central Eastern Europe in the trade in high and medium-high technology goods in the period 1995–2011. The competitive position in the trade in such goods is considered as an indicator of the country's innovativeness. The assessment of this position of individual countries of the group was based on several measures, such as: the share of high and medium-high technology products in exports, trade balance in such goods, export/import ratio, and index of revealed comparative advantages. These indicators have been calculated in terms of value added and, for a comparison, in terms of gross trade flows. The data was taken from World Input-Output Database (WIOD), which includes worldwide input-output tables for the analyzed period. The research has shown that the analyzed group of countries was quite differentiated as regards their competitiveness in trade in high and medium-high technology goods, which reflects the degree of innovativeness of their economies. In the analyzed period, the competitive position in the international trade of all the countries in the group was strengthened, but only four countries (Hun-

gary, the Czech Republic, the Slovak Republic, and Slovenia) have succeeded in reaching competitive advantages in trade in technologically advanced goods while the position of Poland in this ranking has been relatively weak.

Key words: competitive position, new EU member states, high and medium-high technology products

JEL: F14, F15, O30

КОНКУРЕНТНАЯ ПОЗИЦИЯ НОВЫХ СТРАН – ЧЛЕНОВ ЕС В ТОРГОВЛЕ ВЫСОКОТЕХНОЛОГИЧНЫМИ ТОВАРАМИ

Резюме

Целью статьи является оценка конкурентной позиции десяти новых государств – членов ЕС, находящихся в Центрально-Восточной Европе, в торговле высокотехнологичными и среднетехнологичными продуктами в период 1995–2011 гг. Конкурентная позиция в торговле этими продуктами считается одним из показателей инновационного характера экономики. Оценка этой позиции была проведена с использованием таких показателей, как: доля высокотехнологичных и среднетехнологичных продуктов в экспорте, сальдо торгового оборота этими продуктами, показатель покрытия импорта экспортом, а также показатель выявленных компаративных преимуществ. Названные показатели были рассчитаны на основании данных статистики товарооборота в категориях добавочной стоимости, а для сравнения также на основе традиционной статистики. Источником данных была база World Input-Output Database (WIOD), содержащая мировые таблицы межотраслевых потоков для заданного периода. Проведенное исследование выявило, что анализируемые страны заметно различались с точки зрения уровня конкурентоспособности в торговле высоко- и среднетехнологическими продуктами и, следовательно, уровня инновационности экономик. В 1995–2011 гг. конкурентная позиция всех стран этой группы укрепились. Однако только четырем странам, а именно Венгрии, Чехии, Словакии и Словении удалось достичь конкурентных преимуществ в торговле высоко- и среднетехнологичными продуктами. Польша в этом плане выглядит неудовлетворительно.

Ключевые слова: конкурентная позиция, новые страны – члены ЕС, высокотехнологичные и среднетехнологичные продукты

JEL: F14, F15, O30

Interdependence of Innovations and Institutions: Consequences for GDP Growth

Introduction

Innovativeness – in feedback with institutions – is the basic determinant of competitiveness on micro-, meso-, macroeconomic and global levels. The literature shows significant and positive relationships between the results of enterprises, sectors, regions and countries in rankings of innovativeness and their results in studies of competitiveness. Economic growth based on innovations assures a high level of competitiveness and is relatively permanent and stable in nature.

The main objective of this paper is the identification of the determinants of GDP growth based on innovations with special attention paid to institutions supporting this growth and testing the relationships between variables that reflect innovativeness, institutional environment and economic growth in EU countries in the years 2005–2014. We examine the combined effect of innovations and institutions.

We start with a brief review of growth and innovation nexus literature and the importance of institutions in economic processes. The second part of this paper presents a composite measure of creative economy (as proposed in: Żelazny, Pietrucha 2017), in which innovations and institutions constitute a common element of the environment for pro-efficiency solutions, i.e. the creative economy index – CEI. We have chosen a different approach than that used in previous studies (e.g. Balcerzak 2009) – a method proposed by OECD (2008). The third part describes the analysis of the relationship between CEI and GDP growth, taking into consideration control variables. This study covered 29 countries from 2005 to 2014.

* Dr hab. Jacek Pietrucha – professor of University of Economics in Katowice, Faculty of Economics; e-mail: jacek.pietrucha@ue.katowice.pl

** Dr Rafał Żelazny – University of Economics in Katowice, Faculty of Economics; e-mail: rafal.zelazny@ue.katowice.pl

1. Modern determinants of economic growth

Economic growth is clearly a central economic category. The pace of long-term economic growth determines, among others, to what extent needs are being met and the standard of living. Therefore, studies of the determinants of economic growth have been carried out since scientific study of the economy began. There are, generally, two approaches in the theory of economics concerning the factors that determine growth, resulting from different methodological assumptions, namely: the classic and the Keynesian approach. These two approaches describe economies functioning under different conditions and over different time periods. In both approaches – although to different degrees – attention is paid to the role of the so-called “modern growth factors”, which increase the productivity of traditional factors (capital, labour and land). Knowledge, technical progress and innovations are just some of the terms used to define modern factors.

Studies on the effect of modern factors on economic growth have been conducted in many areas. Within growth theory and total factor productivity (TFP) measurement, an attempt was made to discover the share of technological progress in the increase of production (Solow 1956, 1957; Swan 1956). However, technical progress, along with the savings rate and birth rate, is the exogenic variable in Solow’s model. The exogenic approach, which appeared in the Mankiw-Romer-Weil model, is similar when considering technological progress, although it is supplemented with human capital included in the production function, which is the bridge between growth theories and the new growth theory (Mankiw, Romer, Weil 1992). The first attempts to explain sources of technological progress were recorded in literature in the late 1950s, but also in the 1960s and 1970s (von Neumann 1945; Knight 1944; Arrow 1962; Uzawa 1965; Schmookler 1966). In the 1980s and 1990s, a number of seminal works were published in the field of the so-called new growth theory, which, to a greater or lesser extent, contested the assumptions adopted within the neoclassical theory of growth and indicated the endogenous nature of the so-called fourth factor (Romer 1986, 1990; Aghion, Howitt 1992; Lucas 1988).

When identifying sources of innovations that allow for a decrease in the marginal productivity of production factors to be prevented, the following must be mentioned (Balcerowicz, Rzońca 2010; Żelazny, Pietrucha 2017):

- increase in human capital resource and/or its productivity, especially committed in R&D activities,
- increase in quantity and/or quality of intermediate goods that are innovations used in the production of final goods,
- expanding the resource of final goods with a higher level of usability for consumers,
- the presence of positive external effects related to the benefits rendered by innovations.

For the needs of this paper, knowledge, technical progress and innovation have been defined as follows. The increase in the set of the possible production techniques

WSPÓŁZALEŻNOŚĆ INNOWACJI I INSTYTUCJI A ICH WPŁYW NA WZROST GOSPODARCZY

Streszczenie

Artykuł bada zależność pomiędzy wskaźnikiem gospodarki kreatywnej (CEI) a wzrostem PKB. Autorzy zakładają, że w rezultacie sprzężenia zwrotnego zachodzącego między instytucjami a kapitałem ludzkim i technologią powstają warunki sprzyjające działalności kreatywnej, która jest czynnikiem przyspieszającym innowacje na poziomie mikro-, mezo- i makroekonomicznym, czego efektem jest wzrost gospodarczy. Skonstruowany przez autorów syntetyczny wskaźnik CEI jest oparty na 71 zmiennych mierzących stopień kreatywności gospodarczej oraz współzależność innowacji i instytucji. Analiza, przeprowadzona za pomocą modelu regresji wypełnionego danymi panelowymi dla 29 krajów Europy w okresie 2005–2014, potwierdziła znaczący dodatni wpływ CEI na tempo wzrostu realnego PKB.

Słowa kluczowe: innowacje, instytucje, gospodarka kreatywna, wskaźnik syntetyczny, wzrost gospodarczy, Unia Europejska

JEL: O30, E02, P16, O43

INTERDEPENDENCE OF INNOVATIONS AND INSTITUTIONS: CONSEQUENCES FOR GDP GROWTH

Summary

This paper examines the relationship between the creative economy index (CEI) and GDP growth. The authors assume that as a result of feedback between institutions, human capital and technology, conditions for creativity development arise, which is the accelerator for innovations at micro-, mezo- and macroeconomic levels – therefore, the creative economy develops. CEI is a composite index of creative economy developed by the authors. It is based on 71 variables measuring creative economy and interdependence of innovations and institutions. A significant, positive effect of CEI on real GDP growth has been confirmed using a regression model filled with panel data for 29 countries of Europe in the period 2005–2014.

Key words: innovation, institution, creative economy, composite indicator, economic growth, European Union

JEL: O30, E02, P16, O43

ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ МЕЖДУ ИННОВАЦИЯМИ И ИНСТИТУТАМИ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ

Резюме

В статье исследуется зависимость между показателем креативной экономики (CEI) и ростом ВВП. Авторы полагают, что в результате обратной связи между институтами с одной стороны и человеческим капиталом и технологией с другой, возникают усло-

вия, способствующие креативной деятельности. Эта деятельность является фактором, ускоряющим инновации на микро-, мезо- и макроэкономическом уровне, и в результате, способствует экономическому росту. Построенный авторами синтетический показатель CEI опирается на 71 переменную, измеряющую степень экономической креативности и взаимозависимость инноваций и институтов. Анализ, проведенный с помощью модели регрессии на базе панельных данных для 29 стран Европы в период 2004–2014 гг., подтвердил значительное положительное влияние CEI на темпы реального роста ВВП.

Ключевые слова: инновации, институты, креативная экономика, синтетический показатель, экономический рост, Евросоюз

JEL: O30, E02, P16, O43

MAGDALENA OLCZYK*

Koncepcja międzynarodowej konkurencyjności – analiza bibliometryczna¹

*“To continue our success in the global economy
we must remain – and continue to become –
increasingly competitive.”*

*Ronald H. Brown Secretary,
U.S. Department of Commerce*

Wstęp

Międzynarodowa konkurencyjność jest obecnie przedmiotem zainteresowań menedżerów, polityków i naukowców, a o jej popularności może świadczyć aż 6,5 miliona wyników generowanych przez wyszukiwarkę Google oraz rosnące z roku na rok zainteresowanie wokół światowych rankingów konkurencyjności. Powszechnie przyjmuje się, że termin ten został wymyślony raczej przez praktyków niż teoretyków i pomimo swej powszechności stanowi jedno z najbardziej niezrozumianych, ulotnych i wieloznacznych pojęć, szczególnie w teorii ekonomii (Daniels 1991). Brak jak dotąd jednoznacznej definicji tego pojęcia to skutek różnorodności dyscyplin, w których międzynarodowa konkurencyjność jest przedmiotem analiz (ekonomii, zarządzania), odmiennie ujmowanego charakteru tego zjawiska (proces, stan, skutek, cecha) oraz różnych poziomów empirycznych analiz w zakresie międzynarodowej konkurencyjności (od mega- do mikrokonkurencyjności), co implikuje różne sposoby pomiaru tego zjawiska na poziomie firm, sektorów, regionów i gospodarek (Anca 2012).

* Dr Magdalena Olczyk – Katedra Nauk Ekonomicznych, Wydział Zarządzania i Ekonomii, Politechnika Gdańska; e-mail: mw@zie.pg.gda.pl

¹ Badania zostały przeprowadzone w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) (nr decyzji 2011/03/D/HS4/00861).

Różnorodność podejść wykorzystywanych do definiowania i mierzenia międzynarodowej konkurencyjności skutkuje jak dotąd brakiem sformalizowanej teorii międzynarodowej konkurencyjności. Właściwie niewiele jest też dotyczących analizowanej kategorii, które byłyby powszechnie akceptowane, poza tym, że międzynarodowa konkurencyjność uważana jest za synonim sukcesu i siły ekonomicznej przedsiębiorstwa/sektora/regionu czy gospodarki w globalnym otoczeniu (Srivastava i in. 2006). Istnieje więc luka badawcza, której wypełnienie wymaga odpowiedzi na następujące pytania: 1) jakie są źródła koncepcji międzynarodowej konkurencyjności, tj. czy należy ich szukać w neoklasycznych teoriach handlu zagranicznego, czy w modelach konkurencji rynkowej?; 2) jakie są teorie ekonomiczne/publikacje/autorzy, mające decydujący wkład w ewolucję koncepcji międzynarodowej konkurencyjności? Ponieważ dotychczasowe badania nie pozwoliły odpowiedzieć na powyższe pytania, niezbędne jest zastosowanie nowego podejścia, nowej metody do zbadania literatury z zakresu międzynarodowej konkurencyjności. Według Bofinger (1995) i Mitschke (2008) koncepcja międzynarodowej konkurencyjności prawdopodobnie rozwinęła się na styku kilku teorii, dlatego też tradycyjne podejście do analizy literatury wydaje się niewystarczające.

W niniejszym artykule podjęta zostanie próba wypełnienia ww. luki badawczej przy użyciu całkowicie nowego podejścia w tym obszarze badań, tj. przy zastosowaniu metod bibliometrycznych. Celem artykułu będzie zatem prezentacja wyników metanalizy prac naukowych z zakresu międzynarodowej konkurencyjności, opierającej się na danych bibliometrycznych literatury opublikowanej w ciągu ostatnich siedemdziesięciu lat w bazach Web of Science, Scopus, Google Scholar oraz Econlit przy użyciu programów HistCite, Vosviewer i Pajek. Autorka zamierza zbadać ewolucję koncepcji międzynarodowej konkurencyjności w literaturze ekonomicznej, opierając się na wskaźnikach bibliometrycznych, zidentyfikować kluczowe publikacje i autorów, określając ich rolę w dyfuzji wiedzy w analizowanym obszarze oraz wskazać główne tematy badawcze w obrębie koncepcji międzynarodowej konkurencyjności.

W artykule najpierw przedstawione są zagadnienia teoretyczne odnoszące się do międzynarodowej konkurencyjności, wokół których toczy się debata w literaturze ekonomicznej. Następnie przedstawiono dane oraz omówiono metodologię badań. W kolejnej części zawarto wyniki bibliometrycznych analiz, a następnie podsumowano całość.

1. Koncepcja międzynarodowej konkurencyjności w literaturze ekonomicznej

Dokonany przez autorkę przegląd literatury w zakresie międzynarodowej konkurencyjności wskazuje, iż praktyka znacznie wyprzedza teorię. W porównaniu z analizami empirycznymi badań o charakterze teoretycznym jest niezwykle mało, a te, które są, skupiają się wyłącznie na kilku wybranych problemach (Chaudhuri,

MARZENNA ANNA WERESA*

The Role of Scientific Advice in Innovation Policy Making¹

Introduction

Many of the policy issues that governments need to consider in their economic development plans strongly depend on the input of scientists. Scientific advice, risk assessment or management guidelines for policy makers can change the policy profiles and their impact on the economy and society. How does a science system supporting policy design and implementation work? What kind of measures can strengthen the science base for policy making? How can governments support science in research aimed at providing evidence needed for the implementation of an evidence-based policy approach? All these issues have been addressed by both national and regional governments, and they are also included in the innovation policy agenda of the European Union. One of the objectives of the bloc's Innovation Union initiative, which is the flagship initiative of the Europe 2020 strategy, is to strengthen the science base for policy making in the EU. Thus, great emphasis is placed on the role of science in providing the input for designing and implementing policies at both the European and country levels.

This paper aims to explain the rationale behind the stronger involvement of science in the policy making process and to identify the channels through which science contributes to devising comprehensive and pro-active research and innovation policies. This paper is of a conceptual nature. The main research question addressed is: what is the conceptual framework for assessing the impact of science-based policies on innovation?

* Prof. dr hab. Marzena Anna Weresa – Professor of Economics, World Economy Research Institute, Warsaw School of Economics; e-mail: mweres@sgh.waw.pl

¹ Research undertaken under the Horizon 2020 project on “Investigating the Impact of the Innovation Union” (I3U) (H2020-INSO-2014, Grant Agreement: 645884).

1. Why is it necessary to strengthen the science base for policy making?

Why should the science base for policy making be strengthened? The idea of bringing science to solve society's problems through providing evidence for policy has its roots in the works of the likes of Plato, Aristotle, Bacon, and Descartes (Sutcliffe and Court 2005, p. 1; Andrews 2007, p. 161). The growing role of science in public policy analysis is stressed by numerous scholars (see for instance: Ehrenberg 1999; Pielke Jr. 2007; Wilsdon 2014) as well as policy makers (House of Commons Science and Technology Committee, 2006; Wilsdon, Allen and Paulavets, 2014; Stiftung Mercator, 2015). Given adequate resources, science uses induction and deduction, gathers information and evidence, and goes through detecting patterns in evidence to formulating conceptual explanations, which can be a basis for policy recommendations (Wallace 1971, p. 18). As Andrews (2007, p. 161) points out, "any 'good' society will take advantage of new knowledge to promote progress."

The demand for scientific advice has been growing and questions that are being asked to scientists and other experts by policy makers, as well as by the whole society, range from climate change to energy choices to food safety, healthcare and poverty.

2. The role of science in the policy-making process: a literature review

Policy decisions should be rational and reasonable, and the focus of contemporary policies should be not only on economic value, but also on social and public value (Andrews 2007). Such a definition of policy goals opens up new perspectives in the debate on the role of research in policy making and broadens the spectrum of the potential impacts of science-based policies on innovation. However, such a debate should start with the conceptualization of the policy-making process to determine how science can be used in this process and what implications different models and types of scientific advice can have on innovation. All this will be analyzed in depth in the next sections of this paper.

2.1. Models of the science-policy interface and types of scientific advisory bodies

The policy-making process is always considered as a sequence of stages. Jann and Wegrich (2007) offer a simplified framework that can be useful for impact assessment analysis. They distinguish four basic stages of the policy cycle (Jann and Wegrich, 2007, pp. 45–53):

ROLA DORADZTWA NAUKOWEGO W KSZTAŁTOWANIU POLITYKI INNOWACYJNEJ

Streszczenie

Celem artykułu jest wskazanie czynników, które należy uwzględnić przy wyjaśnianiu roli doradztwa naukowego w kształtowaniu polityki innowacyjnej. Artykuł pokazuje, że kształtowanie efektywnej polityki w dziedzinie badań naukowych i innowacji wymaga istnienia sprawnego i wydajnego systemu doradztwa naukowego oraz właściwego wykorzystania tego systemu przez polityków. Wpływ opartej na naukowych podstawach polityki innowacyjnej na innowacyjność gospodarki zależy od: a) zakresu i jakości badań naukowych, b) właściwego i racjonalnego wykorzystania osiągnięć nauki, c) organizacyjnych aspektów systemu doradztwa naukowego.

Słowa kluczowe: badania naukowe, innowacje, polityka innowacyjna, doradztwo naukowe

JEL: O30, O38

THE ROLE OF SCIENTIFIC ADVICE IN INNOVATION POLICY MAKING

Summary

The aim of this paper was to identify factors that should be taken into account in order to explain the role of scientific advice in innovation policy making. This paper shows that effective policy development in the area of research and innovation requires a high-quality and effective system of scientific policy advice as well as appropriate use of advice by policy makers. The impact of science-based policies on countries' innovation performance depends on (a) content of scientific input (quality of evidence and its relevance); (b) the appropriate use of scientific evidence and rationality of its application, and (c) the organizational aspects of the policy advice process.

Key words: research and development, innovativeness, innovation policy, scientific advice

JEL: O30, O38

РОЛЬ НАУЧНОГО КОНСУЛЬТИРОВАНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ ИННОВАЦИЙ

Резюме

В статье указываются факторы, которые следует учесть в анализе роли научного консультирования в формировании политики в области инноваций. Автор утверждает, что формирование эффективной политики в области научных исследований и инноваций требует наличия эффективной системы научного консультирования, а также надлежа-

щего использования этой системы политиками. Влияние опирающейся на научные основы политики в области инноваций и инновационный характер экономики зависит от: а) диапазона и качества научных исследований, б) надлежащего и рационального использования достижений науки, в) организационных аспектов системы научного консультирования.

Ключевые слова: научные исследования, инновации, политика в области инновации, научное консультирование.

JEL: O30, O38

Znaczenie systemu patentowego dla konwergencji technologicznej i stymulowania aktywności wynalazczej

Wstęp

Wydawać by się mogło, że we współczesnych gospodarkach opartych na fundamencie wiedzy, dla których postęp techniczny jest nie tylko konieczny, ale i oczywisty, proces dyfuzji i absorpcji rozwiązań technologicznych powinien przebiegać w sposób prawie automatyczny. Tymczasem, nawet wobec rzeczywistego dostępu do niezbędnych w tym zakresie informacji, konwergencja postępu technicznego napotyka rozliczne problemy (Castells 1998, s. 301–318; Woźniak 2010, s. 89). Wynikająca stąd nierównomierność w rozwoju technologicznym gospodarek budzi wiele pytań. Co wpływa na aktywność wynalazczą podmiotów gospodarczych? Jakie narzędzia instytucjonalne i w jakim zakresie stymulują innowacyjność? Czy gospodarki opóźnione technologicznie są w stanie wykorzystać efektywnie czerpane z zewnątrz rozwiązania i w jakim zakresie powinny one koncentrować się raczej na tworzeniu imitacji niż innowacji przełomowych? Czy czynniki związane z egzogenicznym napływem technologii są wystarczającym bodźcem do stymulowania endogenicznej aktywności innowacyjnej (która obecnie rzadko ma charakter sekwencyjny, częściej polega na podejmowaniu zintegrowanych, równoległych działań o wzajemnych sprzężeniach zwrotnych) (Firszt 2009, s. 78). Praktyka pokazuje, że nie wszystkie kraje są w stanie osiągnąć tzw. granicę technologiczną, poza którą pewien zasób wiedzy i rozwiązań technologicznych pozostaje poza ich zasięgiem. Ponadto „zgoda na udostępnienie technologii innym krajom (licencja lub bezpośrednie inwestycje zagraniczne) pojawia się z reguły w sytuacji zagrożenia pozycji monopolistycznej innowatora. Ma to miejsce wówczas, gdy produkt znajduje się w wysokim stopniu standaryzacji (...) „z punktu widzenia kraju o niższym poziomie rozwoju wdrożenie takiej technologii oznacza jednak dokonanie innowacji technologicznej” (Bał-Woźniak 2008, s. 218). W zakresie modelowania rozwoju technologicznego pojawia się również pytanie o realne znaczenie systemów pa-

* Dr Małgorzata Niklewicz-Pijaczyńska – Instytut Nauk Ekonomicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii; e-mail: małgorzata.niklewicz-pijaczynska@uwr.edu.pl

tentowych i znaczenie ochrony własności przemysłowej dla procesu konwergencji (Firszt 2009, s. 83–84). Pytanie bynajmniej nie retoryczne, ponieważ kontrowersje wokół istoty i znaczenia systemów ochrony własności przemysłowej oraz ich roli w zakresie dyfuzji wiedzy powodują, że staje się ono jednym z fundamentalnych dla teorii rozwoju gospodarczego. Coraz wyraźniej kształtuje się w tym obszarze konieczność odnalezienia nowego uniwersalnego paradygmatu, w skali makro – pomiędzy konsensusem waszyngtońskim a rozwojem zrównoważonym, w skali mikro – pomiędzy otwartością a zamknięciem procesów innowacyjnych.

1. Metodologia

Założeniem artykułu jest realizacja dwóch celów. Pierwszym z nich jest określenie dystansu technologicznego pomiędzy rozwiązaniami polskich przedsiębiorstw a podmiotów trzecich (w tym zagranicznych), mierzonego czasem pomiędzy publikacją pierwotnego a pojawieniem się kolejnego rozwiązania technicznego. W tym obszarze wprowadzono nowe pojęcie – konwergencji patentowej, oznaczającej względne ujednolicanie rozwiązań technologicznych przy wykorzystaniu wiedzy gromadzonej w poszczególnych systemach patentowych. Drugim celem jest określenie kierunkowych źródeł innowacji technologicznych (rodzime lub zagraniczne). Pozwoli to na odpowiedź, w jakim zakresie i czy w ogóle polskie firmy patentujące czerpią z wynalazków podmiotów trzecich oraz który rodzaj opatentowanych technologii – o charakterze endo- czy egzogenicznym – efektywniej stymuluje ich aktywność wynalazczą. Czasowy dystans technologiczny określono na podstawie sprawozdań z badań stanu techniki, w których zawarte są odwołania do funkcjonujących, opatentowanych już rozwiązań technicznych właściwych przedmiotowo dla danego wynalazku lub wzoru użytkowego. Sprawozdania tego typu cechuje wysoki obiektywizm, sporządzane są przez specjalistów niepowiązanych bezpośrednio z przedsiębiorstwami starającymi się o uzyskanie praw wyłącznych. Na podstawie wcześniejszych badań (Niklewicz-Pijaczyńska 2015), uznano, że odwołania zawarte w sprawozdaniach o stanie techniki stanowią rzetelniejszą miarę od tzw. właściwych cytowań patentowych, które są subiektywnie zależne od staranności i wiedzy osobiście zaangażowanych podmiotów uprawnionych do zgłoszenia wynalazku do ochrony patentowej.

W celu realizacji założonych celów dokonano analizy jakościowej dokumentacji patentowej trzech polskich przedsiębiorstw: Przemysłowego Instytutu Telekomunikacji S.A. – Bumar Elektronika S.A., firmy Lerg S.A oraz Innowacyjnego Przedsiębiorstwa Wielobranżowego Polin Sp. z o.o. Są to przedsiębiorstwa z różnych sektorów. Pierwsze działa w obszarze elektroniki, teleinformatyki oraz technologii informatycznych sektora obronnego, drugie jest producentem i eksporterem żywic syntetycznych, trzecie natomiast specjalizuje się w technologii urządzeń związanych z ochroną środowiska, głównie obniżenia emisji gazów toksycznych z procesów spalania. Badania pilotażowe objęły zgłoszenia dokonane w latach

ZNACZENIE SYSTEMU PATENTOWEGO DLA KONWERGENCJI TECHNOLOGICZNEJ I STYMULOWANIA AKTYWNOŚCI WYNAŁAZCZEJ

Streszczenie

Pierwsza część artykułu omawia pojęcia konwergencji ekonomicznej i technologicznej w świetle przeglądu literatury. Druga część zawiera własną próbę analizy znaczenia systemu patentowego dla konwergencji technologicznej i stymulowania aktywności wynalazczej. Analiza jest prowadzona za pomocą narzędzi bibliometrycznych. Autorka próbuje tutaj zmierzyć dystans technologiczny pomiędzy przedsiębiorstwami polskimi i zagranicznymi oraz wskazać znaczenie różnych źródeł innowacji technologicznych. Główne kierunki dyfuzji wiedzy technicznej oraz rozmiary opóźnienia technologicznego są określone na podstawie dokumentacji źródłowej zawierającej sprawozdania dotyczące stanu techniki w trzech badanych przedsiębiorstwach reprezentujących różne branże. Dystans technologiczny jest określany według długości opóźnienia pomiędzy nowymi rozwiązaniami technicznymi stosowanymi przez te przedsiębiorstwa a analogicznymi rozwiązaniami wprowadzonymi wcześniej przez inne podmioty w kraju lub za granicą. Wyniki analizy nie pozwalają na potwierdzenie tezy spotykanej w literaturze przedmiotu o silniejszej dyfuzji wiedzy wewnątrz kraju niż w skali globalnej. Identyfikacja wynalazków źródłowych pokazała, że podstawą aktywności wynalazczej polskich podmiotów równie często są zarówno rozwiązania krajowe, jak i zagraniczne.

Słowa kluczowe: konwergencja technologiczna, patenty, innowacje, aktywność wynalazcza

JEL: O11, O31, O33, O42, O47

THE IMPORTANCE OF THE PATENT SYSTEM FOR TECHNOLOGICAL CONVERGENCE AND STIMULATING THE INVENTIVE ACTIVITY

Summary

The first part of the paper discusses the concepts of economic and technological convergence in the light of a literature review. The second part includes author's own analysis of the importance of the patent system for technological convergence and stimulating the inventive activity. The analysis is carried out using bibliometric tools. The author tries to measure technological distance between Polish and foreign enterprises and indicate the importance of various sources of technological innovation. Main directions of diffusion of technical knowledge and the size of technological lags are determined according to the source documentation regarding the state of technology in three selected Polish enterprises representing different industrial branches. Technological distance is determined according to the time lag between new technical solutions used in those enterprises and analogous solutions earlier introduced by other subjects in the country or in other countries. The results do not confirm the thesis expressed in the literature about stronger diffusion of knowledge within the country than on global scale. The identification of original inventions has shown that invention activity in Polish enterprises is equally frequently based on domestic and foreign solutions.

Key words: technological convergence, patents, innovations, innovative activity

JEL: O11, O31, O33, O42, O47

ЗНАЧЕНИЕ ПАТЕНТНОЙ СИСТЕМЫ ДЛЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ КОНВЕРГЕНЦИИ И СТИМУЛИРОВАНИЯ АКТИВНОСТИ В ОБЛАСТИ ИЗОБРЕТЕНИЙ

Резюме

В первой части статьи обсуждаются понятия экономической и технологической конвергенции в существующей литературе. Вторая часть содержит собственную попытку анализа значения патентной системы для технологической конвергенции и стимулирования активности в области изобретений. Анализ проводится с помощью библиометрических инструментов. Автор пытается измерить технологическое расстояние между польскими и иностранными предприятиями, а также определить значение разных источников технологических инноваций. Главные направления диффузии технических знаний, а также размеры технологического отставания, определены на основании отчетов о состоянии техники в трех исследуемых предприятиях, представляющих разные отрасли. Технологическое расстояние определяется как временной разрыв между новыми техническими решениями, применяемыми этими предприятиями и аналогичными решениями, вводимыми раньше другими субъектами в нашей стране и за рубежом. Результаты анализа не дают оснований для подтверждения тезиса, встречающегося в литературе предмета, о более сильной диффузии знаний внутри страны по сравнению с диффузией в глобальном масштабе. Идентификация изобретений на основании упомянутых отчетов доказала, что активность польских субъектов в области изобретений с одинаковой частотой основана как на отечественных, так и на зарубежных достижениях.

Ключевые слова: технологическая конвергенция, патенты, инновации, активность в области изобретений

JEL: O11, O31, O33, O42, O47

ROMAN WOSIEK*

Konferencja naukowa: „Innowacyjność i konkurencyjność międzynarodowa. Nowe wyzwania dla przedsiębiorstw i państwa”

(Szkola Główna Handlowa w Warszawie, 17 października 2016 r.)

*„Innovation has become the industrial religion
of the late 20th century”
(The Economist, February 18th 1999)*

Tak zaawansowane procesy dokonujące się we współczesnej gospodarce światowej, jak globalizacja, integracja gospodarcza i społeczna, regionalizacja czy rozwój gospodarki opartej na wiedzy i informacjach, nie miały dotychczas miejsca. Doprowadziły one w ciągu kilku ostatnich dekad do wzrostu znaczenia takich kategorii ekonomicznych, jak: innowacje i innowacyjność, konkurencja (walka konkurencyjna), a także konkurencyjność, czyli pewna właściwość (cecha) tych konkurujących na różnych polach podmiotów. Innowacje, które towarzyszą ludzkości od zarania dziejów, warunkują siłę i tempo rozwoju cywilizacji. Współcześnie jednak sfera innowacyjności i konkurencyjności stała się wyjątkowo specyficznym obszarem dostosowań funkcjonowania firm i państwa do szybko zmieniających się warunków rynku i otoczenia w gospodarce światowej. Ewolucja tej sfery prowadzi do istotnych zagrożeń i wyzwań dla przedsiębiorstw, społeczeństw i państw. Z tego też względu prace badawcze ukierunkowane na poznanie natury tychże zjawisk i zrozumienie ich przyczyn wymagają uwzględnienia – pomijanych dotychczas lub czasem traktowanych zbyt pobieżnie zarówno w analizach, jak i modelach teoretycznych – nowych czynników produkcji; oprócz zasobów naturalnych, kapitału i pracy znaczenia nabierają czynniki innowacyjności. Wśród nich dominującą rolę odgrywają m.in.: wiedza, innowacje, technologie (mobilne, ICT), inwestycje, sfera B+R, polityka państwa, kapitał ludzki i fizyczny. Istotną rolę stanowią również struktury organizacyjne, w tym: międzynarodowe powiązania handlowe, produkcyjne, kapitałowe i technologiczne.

Warto w tym miejscu podkreślić pewną ogólną prawidłowość. Otóż lista czynników, które mogą wpłynąć na rozwój współczesnych gospodarek może być bardzo długa, natomiast sam zestaw czynników istotnie wpływających na rozwój jest nie tylko ograniczony, lecz także różny w przypadku poszczególnych gospodarek i zmienia się w konkretnych

* Dr Roman Wosiek – Instytut Studiów Międzynarodowych, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie;
e-mail: roman.wosiek@sgh.waw.pl

okresach ich funkcjonowania. Oznacza to, że nie ma jednego obowiązującego wzorca rozwoju czy gotowych wzorców badawczych tych zjawisk, ani też jednej trajektorii innowacji (ścieżki) prowadzącej do zajęcia najbardziej konkurencyjnej pozycji na arenie międzynarodowej; tych ścieżek rozwoju jest bardzo dużo i co więcej – wciąż pojawiają się nowe. Z tego też wynikają przesłanki do organizacji konferencji, w ramach której podjęto aktualną i rzeczową debatę, stworzono naukowe forum dla szerokiej wymiany dorobku i doświadczeń w zakresie innowacyjności i konkurencyjności międzynarodowej.

Znaczenie problematyki konferencji wynika również z potrzeb rozwoju tych dyscyplin ekonomicznych, które mogą być wykorzystywane w badaniach (teoretycznych i praktycznych) problemów innowacyjności i konkurencyjności międzynarodowej – zarówno przedsiębiorstw, jak i państwa oraz współczesnej gospodarki światowej. Dziedzina nauk ekonomicznych nie dysponuje jeszcze spójnymi i zwartymi teoriami innowacyjności i konkurencyjności międzynarodowej, które pełniłyby trzy podstawowe funkcje, tj. funkcję wyjaśniającą (definicje, założenia, czynniki, relacje), funkcję optymalizacji uwarunkowań (metody analizy, w tym mierniki i wskaźniki) i funkcję decyzyjną (wnioski i rekomendacje dla polityki państwa).

Międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Innowacyjność i konkurencyjność międzynarodowa. Nowe wyzwania dla przedsiębiorstw i państwa” (*Innovativeness and International Economic Competitiveness. New Challenges Facing Enterprises and States*) odbyła się dnia 17 października 2016 r. w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Zorganizowana została przez Instytut Studiów Międzynarodowych, Kolegium Ekonomiczno-Społeczne SGH we współpracy z partnerem zagranicznym – renomowanym niemieckim Instytutem Gospodarki Światowej w Kilonii (Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel). Konferencja została objęta honorowym patronatem rektora Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie – prof. Marka Rockiego oraz patronatem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (PTE); jej organizację finansowo wsparła Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit). Funkcję przewodniczącej rady naukowej konferencji pełniła prof. Katarzyna Żukrowska (SGH), a koordynatorami rady organizacyjnej konferencji byli: dr hab. Agnieszka Domańska (SGH), dr A. Anetta Janowska (SGH) i dr Roman Wosiek (SGH).

Wszelkie zmiany w zakresie innowacyjności i konkurencyjności są wynikiem wpływu wielu różnych czynników nie tylko ekonomicznych, lecz także technologicznych, politycznych i społecznych, czasem również kulturowych – stąd też interdyscyplinarny charakter konferencji, a spektrum poruszanej problematyki badawczej objęło różne dyscypliny naukowe, w tym: ekonomię, politykę publiczną, socjologię i zarządzanie (technologiami, wiedzą i innowacjami). Kompleks podjętych zagadnień badawczych uwzględnił zarówno aspekt pionowy innowacyjności i międzynarodowej konkurencyjności (wyrażony stopniem zaawansowania proponowanych rozwiązań), jak i poziomy – przejawiający się m.in. w wielofunkcyjności i kompleksowości omawianej problematyki.

Wśród celów konferencji należy wskazać – po pierwsze – wymianę wyników badań, opinii i doświadczeń na temat możliwości wzrostu poziomu innowacyjności, poprawy pozycji konkurencyjnej oraz możliwości poznania źródeł i sposobów zwiększenia własnego potencjału w zakresie konkurencyjności zarówno gospodarek narodowych, jak i przedsiębiorstw, we współczesnych uwarunkowaniach technologicznych, ekonomicznych, finansowych, prawnych oraz instytucjonalnych tych procesów. Tło prowadzonych rozważań stanowiły przemiany działalności innowacyjnej przedsiębiorstw z jednej strony, a z drugiej zaś – kształtowanie się nowego, zorientowanego strategicznie podejścia do nowej roli państwa polegającej na kreowaniu międzynarodowej konkurencyjności gospodarki i stymulowaniu krajowej innowacyjności, a tym samym wzrostu gospodarczego. Po drugie,

Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu, red. M. Dzikowska, M. Gorynia, B. Jankowska, Difin, Warszawa 2016, s. 326

Monografia pt. *Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu*, przygotowana pod redakcją naukową dr Marleny Dzikowskiej, prof. dr. hab. Mariana Goryni, prof. UEP dr hab. Barbary Jankowskiej (w składzie autorskim: dr Marlena Dzikowska, prof. Marian Gorynia, prof. Barbara Jankowska, mgr Aleksandra Kania, dr Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, dr Piotr Trąpczyński) podejmuje aktualny i bardzo ważny temat zarówno z punktu widzenia dyskursu naukowego toczącego się w literaturze przedmiotu, jak i praktyki życia gospodarczego. Dotyczy zarówno bieżących i nader aktualnych, jak i przyszłych problemów ważnych dla rozwoju polskiej gospodarki i polskich przedsiębiorstw.

Książkę oceniam bardzo wysoko. Jest to rzetelnie przemyślane oraz solidnie wykonane opracowanie naukowe, a kierownik projektu wraz z całym zespołem autorskim umiejętnie dostrzegł lukę badawczą i doskonale ją wypełnił. W mojej opinii podjęta problematyka badawcza jest relatywnie nowatorska, a w polskich realiach wręcz pionierska. Wiedza naukowa w tym zakresie nadal nie jest w pełni ustrukturalizowana i zobiektywizowana w teorii ekonomii międzynarodowej oraz teorii konkurencyjności. Podjęta tematyka jest niezmiernie ważna, tak dla teorii, jak i zwłaszcza dla praktyki przedsiębiorczości międzynarodowej. Konkludując, tematyka projektu badawczego i książki będącej jego efektem została wybrana bardzo trafnie i w pełni wpisuje się w istniejącą niszę, a ponadto zawiera treści nowatorskie. Struktura publikacji jest tradycyjna (teoria – metoda – empiria – dyskusja i wnioski), odpowiednia dla tego typu opracowania.

Wstęp oraz zakończenie zostały bardzo dobrze opracowane, mogą stanowić wzór dla innych badaczy w tym obszarze problemowym.

Rozdział 1 pt. „Cykle koniunkturalne” (Marian Gorynia, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska) przybliży zjawisko cykliczności gospodarek, artykułując w sposób poprawny cechy współczesnego cyklu koniunkturalnego. Rozważania teoretyczne dotyczące rodzajów i faz cykli bardzo dobrze osadzono w teorii ekonomii, co stanowiło podstawę do autorskiego porównania wybranych endo- i egzogenicznych teorii cyklu koniunkturalnego. Warto podkreślić, że autorzy zdecydowali się tu na połączenie podejścia pozytywnego i normatywnego. Teoretyczne rozważania koncepcyjne (ekonomia polityczna) wzbogacono o aspekty aplikacyjne (polityka ekonomiczna). Polityka antycykliczna została omówiona w kontekście obydwu polityk finansowych państwa (monetarnej i fiskalnej). Największą zaletą tego rozdziału, w moim odczuciu, jest przegląd najnowszych badań empirycznych cykli koniunkturalnych prowadzonych zarówno w Polsce, jak i w innych krajach.

Rozdział 2 pt. „Kryzysy gospodarcze – aspekty teoretyczne i empiryczne” (Marlena Dzikowska, Piotr Trąpczyński) porządkuje terminologię związaną z kryzysami gospodarczymi, co jest w moim przekonaniu wypełnieniem luki na rynku publikacyjnym (nie tylko polskim), a także odpowiedzią na pilną potrzebę edukacji w tym zakresie, nie tylko bowiem w życiu codziennym (media), a także w pracach naukowych terminologia ta nie zawsze

jest stosowana poprawnie. Z tej perspektywy wysoce interesująca jest autorska delimitacja pojęć pokrewnych, takich jak: kryzys gospodarczy, krach gospodarczy, recesja gospodarcza, depresja gospodarcza, spowolnienie gospodarcze. Autorzy dokonali udanej konceptualizacji kryzysów gospodarczych ze względu na obszar występowania w ujęciu różnych szkół ekonomii, która z pewnością porządkuje dotychczasową wiedzę naukową w tym zakresie. Interesujące jest także zestawienie wybranych trzynastu kryzysów gospodarczych, które wystąpiły w okresie od 1557 r. do 2010 r. Szczególną wartością dodaną tego rozdziału jest przegląd dotychczasowych badań empirycznych nad kryzysami gospodarczymi, a co więcej – ich opracowanie w ujęciu makroekonomicznym, mezoekonomicznym, mikroekonomicznym, a także z perspektywy procesów internacjonalizacji na poziomie przedsiębiorstwa.

Rozdział 3 pt. „Branże jako uczestnicy i receptory kryzysu” (Barbara Jankowska, Aleksandra Kania) to rzadko spotykana w literaturze przedmiotu solidna konceptualizacja omawianej problematyki na poziomie mezoekonomicznym. Autorki dokonały udanej konceptualizacji kryzysu branżowego, co w polskiej literaturze jest swoistego rodzaju *novum*. Ich rozważania nie kończą się jednak na tym, a idąc dalej omawiają pojęcie bańki spekulacyjnej, aby trafnie powiązać kryzys branżowy z kryzysem gospodarczym poprzez wyartykułowanie efektów międzybranżowych. Autorki opracowały także udaną klasyfikację rodzajów kryzysów branżowych na podstawie solidnego przeglądu literatury.

Rozdział 4 pt. „Teoretyczne, empiryczne i metodologiczne aspekty konkurencyjności przedsiębiorstw” (Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska) w ujęciu holistycznym omawia podstawy teoretyczne konkurencyjności przedsiębiorstwa. Rozważania zawarte w tym rozdziale są bardzo szerokie i dogłębne, osadzone mocno w teorii ekonomii. Przegląd badań w zakresie omawianych trzech wymiarów zasługuje na podkreślenie; mimo że jest to prezentacja tylko wybranych badań, daje ona pewien ogłęd w zakresie prowadzonych badań i uwidacznia doskonałą znajomość tematyki przez autorów.

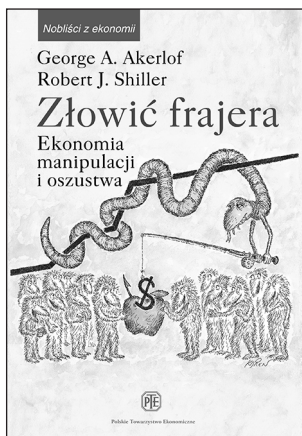
Rozdział 5 pt. „Globalny kryzys gospodarczy pierwszej dekady XXI wieku” (Marlena Dzikowska, Piotr Trąpczyński) to bardzo dobra analiza ostatniego kryzysu gospodarczego. Główną wartością dodaną tego rozdziału jest unikatowy przegląd dotychczasowych badań empirycznych dotyczących reakcji przedsiębiorstw na globalny kryzys gospodarczy.

Rozdział 6 pt. „Zmiany gospodarcze w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – rankingi gospodarek i branż” (Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska) to autorska analiza empiryczna oparta na własnych wskaźnikach syntetycznych, a na podkreślenie zasługują nie tylko wyniki badań, ciekawe wnioski, ale przede wszystkim duża staranność metodologiczna, z jaką autorzy podeszli do analizowanego zjawiska.

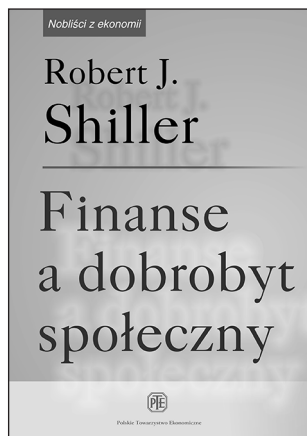
Rozdział 7 pt. „Globalny kryzys gospodarczy w wybranych gospodarkach narodowych” (Aleksandra Kania, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, Piotr Trąpczyński) to autorska analiza przeglądu przyczyn, przebiegu i konsekwencji kryzysu gospodarczego dla dziewięciu wybranych gospodarek, w tym ośmiu gospodarek najbardziej dotkniętych negatywnym wpływem kryzysu oraz Polski. Choć analizy mają historyczno-deskryptywny charakter to wnioski, jakie wyciągają autorzy, są bardzo interesujące pod względem poznawczym. Na podkreślenie zasługuje zebranie bogatego materiału ilustrującego przebieg kryzysu i jego skutków w dziewięciu krajach.

Rozdział 8 pt. „Metodyka badań empirycznych” (Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska) zawiera opis założeń metodologicznych własnych badań empirycznych. Bardzo gruntownie uzasadniono podjęcie badań nad zaproponowanym problemem badawczym, który w moim odczuciu nosi znamiona pionierskie, zwłaszcza w polskiej literaturze przedmiotu. W sposób wysoce przekonujący wyprowadzono hipotezy z dotychczasowych badań i literatury przedmiotu, co zasługuje na uznanie, a jest dość rzadko stosowane

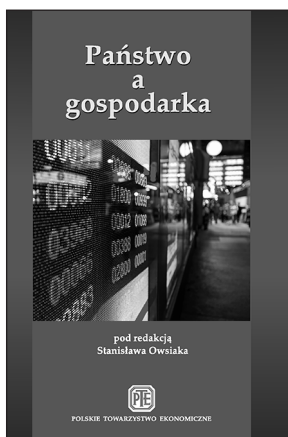
WYBRANE TYTUŁY WYDAWNICZE POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO

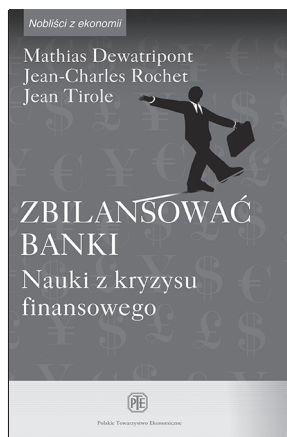
Złowić frajera. Ekonomia manipulacji i oszustwa, George A. Akerlof, Robert J. Shiller, Warszawa 2017

Finanse a dobrobyt społeczny, Robert J. Shiller, Warszawa 2016

Państwo a gospodarka, red. nauk. Stanisław Owsiak, Warszawa 2017

Zbilansować banki. Nauki z kryzysu finansowego, Mathias Dewatripont, Jean-Charles Rochet, Jean Tirole, Warszawa 2016

Pełna oferta wydawnicza dostępna jest w księgarni internetowej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego
www.ksiazkiekonomiczne.pl

Książki można zamówić internetowo, nabyć w księgarniach naukowych
lub w siedzibie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego
ul. Nowy Świat 49, 00-042 Warszawa, tel. (22) 55 15 401, e-mail: zk@pte.pl

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wydział Nauk Ekonomicznych
i Zarządzania

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

**Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK
jest pierwszą i jedyną uczelnią publiczną w Polsce,
która otrzymała niezwykle prestiżową akredytację biznesową AACSB.**

Obecnie akredytację tę posiada **elitarne grono
mniej niż 5% wszystkich szkół biznesu na świecie**
(łącznie 740 instytucji z blisko 50 krajów).

Każdy absolwent, oprócz świadectwa ukończenia
studiów podyplomowych WNEiZ, otrzymuje certyfikat
potwierdzający ukończenie studiów podyplomowych
w instytucji akredytowanej AACSB.

Oferujemy **Studia Podyplomowe** w zakresie:

- Audyt wewnętrzny sektora finansów publicznych
- Budowanie kompetencji menedżerskich liderów biznesu
- Business Controlling
- Executive Master of Business Administration
- Lean Logistics
- Rachunkowość
- Zarządzanie jakością „Menedżer Jakości”
- Zarządzanie jednostkami ochrony zdrowia
„Kopernikańska Akademia Menedżera Służby Zdrowia”
- Zarządzanie projektami „Project Management”
- Zarządzanie zasobami ludzkimi

Więcej informacji na stronie: <http://econ.umk.pl/studia-podyplomowe>
lub pod numerem telefonu: 00 48 56 46 40

**Tylko prenumerata zapewni
regularne otrzymywanie
czasopisma**

EKONOMISTA

Warunki prenumeraty

- **Wydawnictwo Key Text**

Zamówienia na prenumeratę na 2018 r. oraz na sprzedaż egzemplarzową należy składać na stronie: www.ekonomista.info.pl lub wysłać zamówienie na adres wydawnictwo@keytext.com.pl z podaniem dokładnych danych.

Ceny na 2017 r.: **359,10 zł** – prenumerata krajowa wersji drukowanej,
410,76 zł – prenumerata wersji łączonej (druk + PDF),
59,85 zł – jeden numer w wersji drukowanej,
49,20 zł – jeden numer w wersji elektronicznej (PDF),
68,46 zł – jeden numer wersji łączonej (druk + PDF).

Zamówienia na prenumeratę przyjmowane są na okres nieprzekraczający jednego roku. Cena prenumeraty za okres obejmujący kilka numerów (niepełny rok) jest wielokrotnością ceny jednego numeru. Prenumerata rozpoczyna się od najbliższego numeru po dokonaniu wpłaty na rachunek bankowy Wydawnictwa nr: 64 1160 2202 0000 0001 1046 1312

Egzemplarze drukowane wysyłamy ekonomiczną przesyłką rejestrowaną, spersonalizowane PDF-y na podany w zamówieniu adres e-mail.

Wydawnictwo Key Text sp. z o.o., ul. Sokołowska 9/410, 01-142 Warszawa
tel. +48 22 632 11 36, kom. +48 665 108 002

- **RUCH S.A.**

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl. Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰. Koszt połączenia wg taryfy operatora.

- **Kolporter S.A.** – pren-kold@kolporter.com.pl, +48 22 35 50 471 do 478

- **Garmond Press S.A.** – prenumerata.warszawa@garmondpress.pl, +48 22 837 30 08

Ekonomista 2017, nr 5 s. 483–612

Cena 49,20 zł (w tym 5% VAT)